

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

Materiál predkladaný na 2/23 zasadnutie
Dozornej rady Sociálnej poisťovne
konané dňa 18. apríla 2023

13

SPRÁVA O VÝSLEDKoch KONTROLNEJ ČINNOSTI SOCIÁLNEJ POISŤOVNE V ROKU 2022 A PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU BOJA PROTI ZNEUŽÍVANIU SOCIÁLNEHO SYSTÉMU A PODVODOM V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI

Dôvod predloženia:

realizácia vecného a časového plánu
konania zasadnutí Dozornej rady Sociálnej
poisťovne v roku 2023

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia Dozornej rady
Sociálnej poisťovne
2. Predkladaciu správu
3. Správu o výsledkoch kontrolnej činnosti
Sociálnej poisťovne v roku 2022
a plnenie akčného plánu boja proti
zneužívaniu sociálneho systému
a podvodom v Sociálnej poisťovni

Materiál predkladá:

Ing. Michal Ilko
generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne

Návrh uznesenia
Dozornej rady Sociálnej poisťovne

Dozorná rada Sociálnej poisťovne

berie na vedomie

správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2022 a plnenie akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni.

Predkladacia správa

Správa o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2022 je členená podľa druhu kontrolnej činnosti.

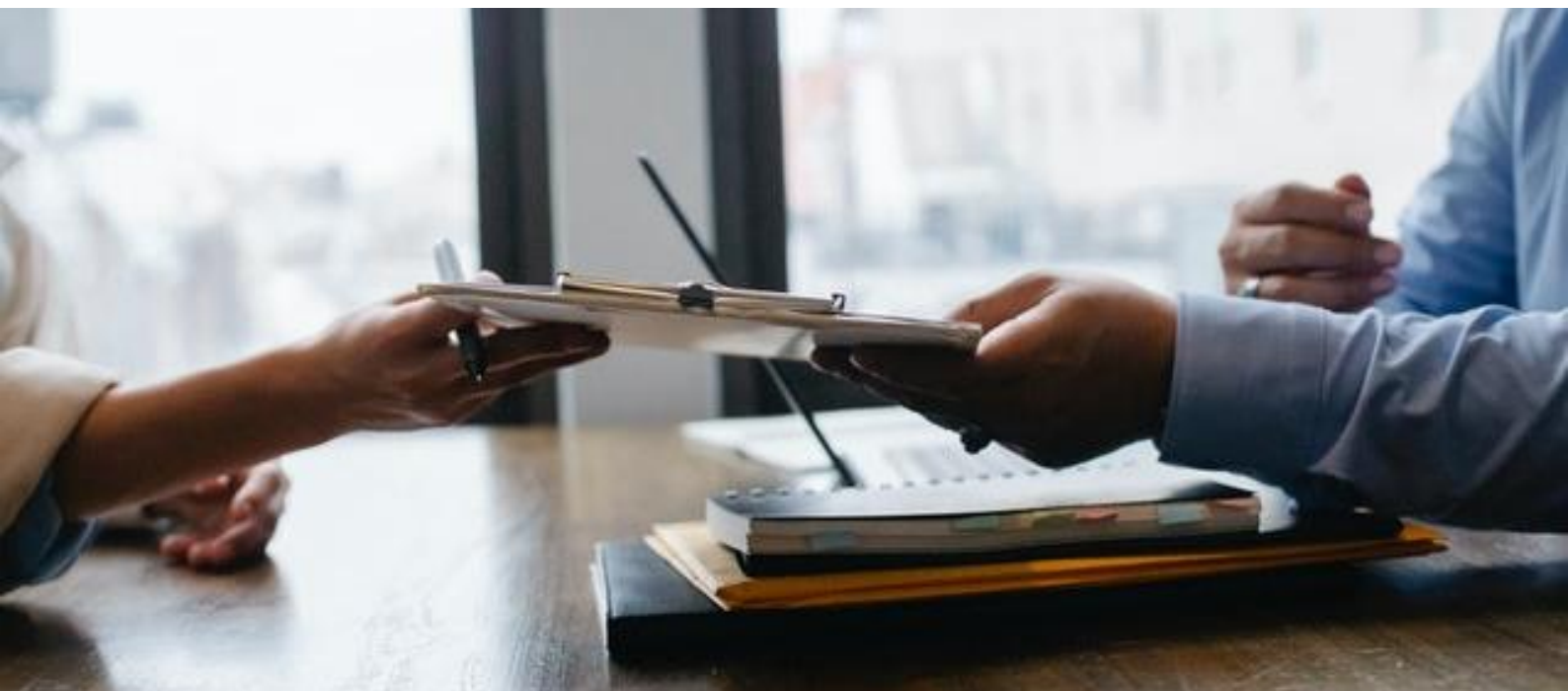
V časti A. „Vnútorná kontrola vykonaná poverenými zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie“ sú zhrnuté výsledky:

- vnútorných kontrol vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia,
- vnútorných kontrol vykonaných zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia.

V časti B. „Finančná kontrola na mieste vykonaná zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a organizačných útvarov pobočiek Sociálnej poisťovne“ sú zhrnuté výsledky kontrolnej činnosti v oblasti finančných operácií pobočiek.

Časť C. „Vonkajšia kontrola vykonaná zamestnancami útvarov poisťného pobočiek“ obsahuje výsledky kontrolnej činnosti u subjektov, ktorých povinnosti v sociálnom poistení stanovuje zákon. Vonkajšie kontroly boli vykonané u zamestnávateľov a boli zamerané na správnosť odvodu poisťného, plnenie oznamovacích povinností, správnosť a úplnosť registrácie zamestnancov v registri poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, správnosť a úplnosť registrácie zamestnávateľov v registri zamestnávateľov.

Poslednú časť D. tvorí „Vyhodnotenie plnenia akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni“, ktorý bol vydaný príkazom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 15/2021 zo dňa 10. júna 2021 aktualizovaným v roku 2022. Materiál obsahuje jednotlivé rizikové oblasti a uvádza aktivity Sociálnej poisťovne, ktorých účelom je zabrániť zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni.

SPRÁVA O VÝSLEDKoch KONTROLNEJ ČINNOSTI
SOCIÁLNEJ POISŤOVNE V ROKU 2022
A PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU BOJA PROTI ZNEUŽÍVANIU
SOCIÁLNEHO SYSTÉMU A PODVODOM V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI

Bratislava, apríl 2023

ÚVOD	3
A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA	3
A. 1. Kontroly vykonané zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia	3
A.1.1. Plánované kontroly v oblasti dôchodkových dávok	5
A.1.2. Plánované vnútorné kontroly s iným zameraním	6
A.1.3. Kontroly vykonané mimo plánu kontrolnej činnosti	10
A.2. Kontroly vykonané zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia	11
B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK	12
C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK	13
D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU	17
D.1. Dôchodkové poistenie	17
D.2. Nemocenské poistenie	18
D.3. Úrazové poistenie	19
D.4. Poistenie v nezamestnanosti	19
D.5. Garančné poistenie	21
D.6. Lekárska posudková činnosť (LPČ)	22
D.7. Výber poistného a vymáhanie pohľadávok	26
D.8. Verejné obstarávanie	28
D.9. Informačné systémy	29
D.10. Prevádzková činnosť	31
ZÁVER	32

ÚVOD

Predmetom predloženej Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2022 sú výsledky:

- vnútorných kontrol vykonaných poverenými zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „ústredie“),
- finančných kontrol na mieste vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a organizačných útvarov pobočiek Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“),
- vonkajších kontrol vykonaných zamestnancami útvarov poisťného pobočiek,
- plnenia akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni (ďalej len „akčný plán“).

Kontrolná činnosť v Sociálnej poisťovni v roku 2022 bola vykonávaná podľa Kontrolného poriadku Sociálnej poisťovne na základe plánu kontrolnej činnosti vykonávanej zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie, plánu finančných kontrol na mieste vykonávaných zamestnancami Sociálnej poisťovne a plánov vonkajších kontrol pobočiek v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA

Vnútrotná kontrola vykonaná poverenými zamestnancami ústredia bola realizovaná:

- zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia,
- zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia.

A. 1. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ ÚSTREDIA

V rámci vnútornej kontroly vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia v roku 2022 spolu **100 kontrol**, z toho 10 v ústredí a 90 v pobočkách. Z tohto počtu bolo **14 plánovaných kontrol v oblasti dôchodkového poistenia, 77 plánovaných vnútorných kontrol s iným zameraním a 9 mimoriadnych vnútorných kontrol**. Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Kontroly boli realizované podľa plánu hlavne vo vyhodnotených rizikových oblastiach, v oblastiach, ktoré neboli dlhšiu dobu predmetom kontroly a v oblasti novozavedených dávok nemocenského poistenia. Plán kontrol bol splnený na 100%.

Prehľad vybraných ukazovateľov a % skontrolovanej agendy (skontrolovaná vzorka) v rámci plánovaných kontrol vykonaných odborom kontroly a sťažností v iných organizačných útvaroch uvádzame v Tabuľke 1.

Tabuľka 1

Kontrolovaná oblasť	Počet kontrol	Kontrolované obdobie	Skontrolovaná vzorka	Skontrolované % z agendy
Dávky dôchodkového poistenia (zamietnutia žiadosti, preplatky, priznania invalidných dôchodkov, kontroly opatrení)	8	2021	864 dávkových spisov	3,7 %
Kontrola výdavkov Sociálnej poisťovne z fondu nemocenského poistenia zaslaných na bankové účty – hromadná detekcia	1	2020 a 2021	112 684 dávok v sume 77 031 096,67 EUR 4 921 bankových účtov	100 % dát podľa identifikovaných výberových kritérií
Spracovanie mesačných výkazov a výkazov poistného	10	2021	4 832 výkazov 503 zamestnávateľov 1 957 výziev	5,76 %
Dodržiavanie lehôt pri vystavovaní PD A1+kontroly opatrení	8	2021	728 žiadostí	3,5 %
Vymáhanie a uplatňovanie pohľadávok na poistnom a penále správnym výkonom	7	II. polrok 2021	5 354 rozhodnutí	34,7 %
Rozhodovanie útvarov vymáhania pohľadávok vo veciach povolenia splátok dlžných súm	8	2021	362 žiadostí	44,3 %
Predpisovanie poistného a penále	13	2021	2 295 rozhodnutí u 609 odvádzateľov a 1 811 adeptov na predpis poistného/penále	3 % rozhodnutí
Uplatňovanie pohľadávok v dedičskom konaní	8	2020-6/2022	166 dedičských konaní	53 %
Pandemické ošetrovné	8	2021	461 žiadostí 840 čestných vyhlásení	11,3 %
Poskytovanie dávky v nezamestnanosti v súvislosti s predĺžením podporného obdobia	10	2020 - 2021	3 275 rozhodnutí 1 241 poberateľov dávok v sume 1 745 055,55 EUR	12,6 %
Vybavovanie sťažností	4	2020 - 2021	156 podaní 15 sťažností	100 % sťažností
Spisovanie žiadostí o dôchodok	6	2021	Kontrola procesného postupu	
Mimoriadne vnútorné kontroly	9	2019-2022	Individuálne kontroly v rôznych oblastiach	
Celkom	100			

A.1.1. PLÁNOVANÉ KONTROLY V OBLASTI DÔCHODKOVÝCH DÁVOK

Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonali v roku 2022 v oblasti dôchodkového poistenia celkom 14 kontrol, z toho **6 kontrol bolo vykonaných v pobočkách a 8 kontrol v sekcii dôchodkového poistenia**, z toho 5 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne a 3 kontroly boli realizované za účelom overenia plnenia prijatých opatrení.

Kontroly boli zamerané na:

- zamietnutie žiadosti o predčasný starobný dôchodok,
- zamietnutie žiadosti o predčasný starobný dôchodok so zahraničným prvkom,
- kontrolu rozhodnutí o uložení povinnosti príjemcovi dôchodku vrátiť neprávom vyplatený dôchodok alebo jeho časť,
- kontrolu priznania invalidného dôchodku,
- kontrolu priznania invalidného dôchodku so zahraničným prvkom,
- spisovanie žiadostí o dôchodok.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nesprávne určenie sumy preplatku, nesprávne určenie obdobia, za ktoré vznikol preplatok, čo má vplyv na sumu preplatku, uloženie povinnosti vrátiť preplatok poberateľovi dôchodku a nie príjemcovi dávky, uvedenie nesprávnych údajov vo výroku, resp. odôvodnení rozhodnutia o období, za ktoré vznikol preplatok a druhu dôchodku, nevydané rozhodnutie o uložení povinnosti príjemcovi dávky vrátiť preplatok, nesprávne určenie dátumu priznania invalidného dôchodku, vyčíslenie a poukázanie invalidného dôchodku v nesprávnej sume, nezvýšenie invalidného dôchodku, poukazovanie invalidného dôchodku do rúk inej osoby ako príjemcovi dávky, nezapočítanie, resp. započítanie obdobia dôchodkového poistenia v nesprávnom rozsahu, nezisťovanie skutočností rozhodujúcich pre posúdenie dôchodkovej dávky, nezapočítanie, resp. nesprávne započítanie preukázaného vymeriavacieho základu alebo hrubého zárobku, nesprávne zhodnotenie náhradnej doby pre určenie sumy invalidného a predčasného starobného dôchodku, nedostatky procesného a evidenčného charakteru.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **10 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktoré spočívali v oboznámení zamestnancov s kontrolnými zisteniami a v odstránení zistených nedostatkov.

Zároveň boli v sekcii dôchodkového poistenia vykonané **3 kontroly zamerané na kontrolu splnenia opatrení** prijatých na odstránenie nedostatkov zistených pri predchádzajúcich kontrolách, išlo o prijatie opatrení v rámci:

- kontroly správnosti priznania vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku, sirotského dôchodku a dodržiavania lehoty v konaní v tejto oblasti v odbore zahraničnej agendy,
- kontroly správnosti priznania starobného dôchodku a dodržiavania lehoty v konaní v tejto oblasti v odbore dôchodkových dávok,
- kontroly správnosti posúdenia nároku na 13. dôchodok a určenie jeho sumy v roku 2020 v odbore dôchodkových dávok a v odbore zahraničnej agendy,
- kontroly rozhodovania o zvyšovaní (valorizácii) dôchodkových dávok od 1. januára 2021 v odbore dôchodkových dávok a v odbore zahraničnej agendy,
- kontroly správnosti zvýšenia starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia získané počas poberania starobného dôchodku a dodržiavania lehoty v konaní v tejto oblasti v odbore zahraničnej agendy.

V rámci **kontrol plnenia opatrení** bolo zistené, že odstránením zistených nedostatkov, boli na základe kontrol poberateľom dôchodku poukázané **doplatky** v sume **7 823,58 EUR**. **Administratívne preplatky** boli vyčíslené v sume **4 224,11 EUR**.

A.1.2. PLÁNOVANÉ VNÚTORNÉ KONTROLY S INÝM ZAMERANÍM

V roku 2022 bolo na základe plánu kontrolnej činnosti vykonaných **86 vnútorných kontrol**, ktoré boli zamerané na 10 rôznych oblastí, hlavne na oblasť výberu poistného, vymáhania pohľadávok a dávkové agendy.

Nižšie uvádzame výsledky kontrol v jednotlivých oblastiach a prijaté opatrenia.

Kontrola výdavkov Sociálnej poisťovne z fondu nemocenského poistenia zaslaných na bankové účty poistencov – hromadná detekcia

Cieľom kontroly bola detekcia podozrivých prípadov, ktoré vykazujú známky zneužitia. Bližšie analyzované prípady boli prešetrované prostredníctvom zisťovania údajov a okolností uvedených v informačných systémoch Sociálnej poisťovne. Na základe zoznamu vyplatených nemocenských dávok, ak na jeden bankový účet boli poukázané dávky 3 a viac poistencov (viac rodných čísiel) bolo skontrolovaných 16 606 vyplatených dávok v sume 2 929 865,50 EUR. V prípadoch vyplatených nemocenských dávok, ak na jeden bankový účet bola kumulatívne poukázaná čiastka vyššia ako 15 000 EUR, a prípad sa týka 1 - 2 poistencov bolo skontrolovaných 96 078 vyplatených dávok v sume 74 101 231,17 EUR. Zároveň boli identifikované prípady súbehu 3 a viac poistení s následným čerpaním nemocenskej dávky do 10 dní od vzniku poistenia, kde bolo skontrolovaných 19 dočasných pracovných neschopností.

Kontrolou bolo zistené nasledovné:

vyplatenie pandemického ošetrovného spätne, ktoré bolo uplatňované na deti mladšie ako 3 roky - pandemické ošetrovné malo nadväznosť na ukončenie poberania materského (vyplatenie jednorazovo aj 16 861,03 EUR spätne), podozrenie z účelového uzatvorenia pracovnoprávných vzťahov za účelom vylákania nemocenskej dávky (subvenčný podvod).

Na základe zistení boli realizované nasledovné opatrenia: vydané usmernenie pobočkám, mimoriadne vonkajšie kontroly u vybraných zamestnávateľov, oblasť bola zapracovaná do Akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému na rok 2022, podanie 2 trestných oznámení.

Spracovanie mesačných výkazov/výkazov poistného a príspevkov a dodržiavanie postupov pobočky v súvislosti s plnením povinností zamestnávateľa

V pobočkách bolo vykonaných **10 kontrol** so zameraním na predkladanie mesačných výkazov poistného a príspevkov (ďalej len „MVP“) a výkazov poistného a príspevkov (ďalej len „VP“) v lehote splatnosti a dodržiavanie lehôt pri evidovaní MVP/VP, zasielaní výziev na predloženie MVP a generovaní MVP/VP v informačnom systéme Jednotný výber poistného (ďalej len „IS JVP“) a na postupy pobočky v súvislosti s plnením povinností zamestnávateľa. Cieľom kontroly bolo zistiť, či pobočky vykonávajú aktivity na zabezpečenie predkladania mesačných výkazov a výkazov poistného.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na zaslanie výzvy, nezaslanie výzvy na predloženie MVP vôbec, nedodržanie lehoty na generovanie MVP, predkladanie MVP v papierovej forme bez udelenia výnimky, pasivita pobočky v prípade neaktívnych zamestnávateľov.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **24 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: upozornenie zamestnancov útvaru poisťného na dôsledné dodržiavanie postupov v zmysle metodického usmernenia, doriešenie registrácie zamestnancov neaktívnych zamestnávateľov, zmena organizácie práce a nastavených postupov pri práci, vykonanie vonkajšej kontroly. Zároveň bolo v tejto oblasti prijaté jedno centrálné opatrenie, a to technologické zlepšenie v IS uľahčujúce prácu v tejto oblasti.

Kontrola správnosti a úplnosti postupovaných žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy, posúdenie žiadostí o vystavenie prenosného dokumentu A1 a dodržiavanie lehôt

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly**, ktorých cieľom bolo skontrolovať hlavne správnosť posúdenia žiadostí o vystavenie prenosného dokumentu A1 pobočkami a dodržiavanie lehôt.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na vystavenie PD A1, nevyžiadanie súhlasu s retroaktívnym vystavením PD A1 od príslušnej inštitúcie členského štátu, prekročenie maximálnej doby vyslania, nevyzvanie žiadateľa na odstránenie nedostatkov podania.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **12 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: oboznámenie zamestnancov s výsledkom vnútornej kontroly, upozornenie zamestnancov, pravidelné vykonávanie kontroly nevybavených žiadostí v IS.

Kontrola prijatých opatrení v oblasti dodržiavania lehôt pri vystavovaní PD A1

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly**, ktorými bolo preverené prijatie opatrení a ich účinnosť formou opätovnej kontroly dodržiavania lehôt v konaní u vybranej vzorky konaní trvajúcich po prijatí opatrení.

Kontrolami bolo zistené nasledovné:

opatrenia vykonané pobočkami k odstráneniu nedostatkov zistených predchádzajúcou kontrolou sú účinné, došlo k zlepšeniu práce pobočiek v tejto oblasti, zároveň boli zistené nové nedostatky, ktoré sa pri predchádzajúcej kontrole nevyskytli.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **9 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: oboznámenie a preškolenie zamestnancov a vykonávanie priebežnej kontroly.

Vymáhanie a uplatňovanie pohľadávok na poisťnom a penále správnym výkonom

V pobočkách bolo vykonaných **7 kontrol** so zameraním na uplatňovanie novovzniknutých pohľadávok prostredníctvom správneho výkonu, existenciu dôvodu zastavenia konania a dodržiavanie postupu pri zastavení konania a pri prebiehajúcich konaniach dodržiavanie základných zásad a postupov s dôrazom na aktívny prístup pobočky v oblasti vymáhania pohľadávok a s tým súvisiace zisťovanie spôsobu vymáhania.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

neuplatnenie pohľadávky v správnom výkone bez objektívnej príčiny, nevystavenie príkazu na začatie vymáhania v prípade zistenia zdroja vymáhania, nečinnosť pobočky, zrušenie vymáhania bez objektívnej príčiny.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **9 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatku, priebežná kontrola, pravidelné preverovanie uplatnenia pohľadávok niektorým zo spôsobov vymáhania, uplatňovanie inštitútu cezhraničného vymáhania.

Rozhodovanie útvarov vymáhania pohľadávok vo veciach povolenia splátok dlžných súm

V pobočkách bolo vykonaných **8 kontrol**, ktorých cieľom bolo skontrolovať prácu pobočky v oblasti rozhodovania útvarov vymáhania pohľadávok vo veciach povolenia splátok dlžných súm.

Kontrolami boli v 6 pobočkách zistené nasledovné nedostatky:

povolenie splátkového kalendára napriek nesplneniu podmienok, nezrušenie splátkového kalendára v prípade porušenia podmienok, procesné chyby.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **22 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatku, oboznámenie o zistených nedostatkoch, upozornenie na dodržiavanie vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne. Zároveň boli v tejto oblasti prijaté centrálné opatrenia z pozície ústredia, ktoré spočívali v usmernení všetkých pobočiek v oblasti správneho procesného postupu.

Predpisovanie poistného a penále zamestnávateľovi, povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osobe a dobrovoľne poistenej osobe

V pobočkách bolo vykonaných **13 kontrol**, ktorých cieľom bolo zistiť, či pobočky predpisujú dlžné poistné a penále jednotlivým subjektom v stanovených lehotách, určiť rozsah nepredpísaného poistného a penále u vybraných subjektov so zohľadnením udelenia výnimiek subjektom, ktoré spĺňali kritéria na odloženie splatnosti poistného za zákonom určené mesiace (implementácia „koronaopatrení“). Celkom bolo skontrolovaných 2 295 rozhodnutí, z toho 1 660 rozhodnutí na poistné a 635 rozhodnutí na penále a tiež 1 811 kandidátov na predpis poistného/penále.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na predpísanie dlžného poistného, nepredpísanie dlžného poistného, nedodržanie lehoty na predpis penále, nepredpísanie penále.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **30 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatku, zmena organizácie práce, upozornenie zamestnancov, kontroly zo strany vedúcich zamestnancov, vytvorenie zostáv kandidátov na predpis a na ich základe vykonanie kontroly a predpísanie poistného, návrhy na vykonanie online školenia, kontrola stavov opatrení týkajúcich sa konkurzov v roku 2022 bez obdobia generálneho pardonu 2023. Zároveň sa centrálnie pracuje na automatizovaní vystavovania rozhodnutí na poistnom a penále.

Uplatňovanie pohľadávok v dedičskom konaní

V pobočkách bolo vykonaných **8 kontrol**, ktorých cieľom bolo zistiť, či pobočky prihlasujú, resp. uplatňujú pohľadávky po poručiteľoch do dedičského konania.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

neuplatnenie pohľadávok v dedičskom konaní, nevidovania prihlásenia pohľadávky v informačnom systéme, nezastavenie správneho výkonu v prípade prihlásenia pohľadávky, nedodržanie 2. stupňovej kontroly.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **14 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: upozornenie zamestnancov, priebežná kontrola, preškolenie, centrálné zavedenie funkcionality v informačnom systéme, ktorá vytvorí zostavu kandidátov na dedičské konanie.

Pandemické ošetrovné

V pobočkách bolo vykonaných **8 kontrol**, ktorých cieľom bolo preveriť posúdenie splnenia podmienok na vznik nároku na dávku pandemické ošetrovné počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

preplatky na dávkach z dôvodu, že poistenc počas poberania pandemického ošetrovného pracoval, výchovné zariadenie nebolo v čase poskytovania pandemického ošetrovného uzatvorené, nedoplatky na dávkach z dôvodu nevyplatenia dávky za určité dni.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **13 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: vysporiadanie preplatku resp. nedoplatku, preukázateľné oboznámenie a preškolenie zamestnancov s pracovnými postupmi.

Poskytovanie dávky v nezamestnanosti v súvislosti s predĺžením podporného obdobia

V pobočkách bolo vykonaných **10 kontrol**, ktorých cieľom bolo zistiť správnosť priznaných dávok, príp. nepriznanie dávky, ak mal poberateľ nárok na dávku, ide o novozaradenú tému z dôvodu, že táto oblasť ešte nebola kontrolovaná a zároveň ide o tému súvisiacu s COVID opatreniami.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

preplatky na dávkach z dôvodu súbežného poskytovania nemocenskej dávky alebo rodičovského príspevku, vyplatenie dávky za deň, kedy už klient nebol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedoplatky na dávkach v rámci doberania predĺženého podporného obdobia, nevydanie písomného rozhodnutia.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **16 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatkov, vysporiadanie preplatkov a nedoplatkov, oboznámenie a upozornenie zamestnancov.

Postup pobočky pri vyhodnocovaní podaní a pri prešetrovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly** so zameraním na postup pobočky pri posudzovaní podaní, ako aj vybavovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) a vnútorného predpisu Sociálnej poisťovne.

Kontrolou boli v 3 pobočkách zistené nasledovné nedostatky:

nesprávne vyhodnotenie podania, nevybavenie sťažnosti, nedodržanie postupov pobočky pri evidencii sťažnosti, pri odložení sťažnosti, vyhotovení zápisnice a oznámenia výsledku prešetrovania sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach a vnútorného predpisu Sociálnej poisťovne.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **5 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými bolo: upozornenie na dôsledné uplatňovanie ustanovení zákona o sťažnostiach a vnútorného predpisu Sociálnej poisťovne, písomné upozornenie zamestnankyne na menej závažné porušenie pracovnej disciplíny, stanovenie doplňujúceho interného postupu pobočky pri vybavovaní podaní a sťažností.

A.1.3. KONTROLY VYKONANÉ MIMO PLÁNU KONTROLNEJ ČINNOSTI

Nad rámec oblastí stanovených v pláne kontrolnej činnosti vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia **9 mimoriadnych vnútorných kontrol**, ktoré boli zamerané na oblasť riadenia pobočky, plnenia povinností voči odborovej organizácii, správu majetku, verejné obstarávanie, tvorbu a použitie sociálneho fondu, finančné operácie správneho fondu, výplatu nemocenských dávok.

Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, usmernení a pokynov vydaných generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne a organizačnými útvarmi Sociálnej poisťovne, ústredie so zameraním na oblasti riadenia pobočky, pracovnoprávných vzťahov, správy majetku, ekonomiky a financovania

V pobočke bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na dodržiavanie zákona a interných predpisov v rámci zriaďovania/rozširovania vysunutého pracoviska, dodržanie záväzného limitu zamestnancov, dodržanie pokynu týkajúci sa zvyšovania miezd, vydávanie a zverejňovanie interných predpisov.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

nepodanie návrhu na zrušenie vysunutého pracoviska II. typu, nepodanie žiadosti o odsúhlasenie dočasného uzatvorenia vysunutého pracoviska v Seredi, nedodržanie záväzného limitu evidenčného počtu, nedodržanie pokynov kancelárie generálneho riaditeľa a odboru organizačného týkajúci sa zvyšovania miezd od 1. júna 2021, nezverejnenie interného predpisu.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **4 opatrenia** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatkov, oboznámenie a upozornenie zamestnancov.

Preverenie skutočností uvedených vo vyjadrení o porušovaní Kolektívnej zmluvy – ZP SLOVES – pobočka Humenné, doručeného Sociálnej poisťovni, ústredie od predsedníčky SLOVES dňa 19. júla 2022

V pobočke bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na pracovnoprávnu oblasť, oblasť plnenia povinnosti zamestnávateľa voči zástupcom zamestnancov a preverenie ďalších skutočností uvedených v podnete. Kontrolou neboli zistené nedostatky.

Preverenie podnetu Úradu pre verejné obstarávanie vo veci obstarávania zákazky na poskytnutie služieb v oblasti monitoringu verejných informačných zdrojov

V ústredí bola vykonaná **1 kontrola** s vyššie uvedeným zameraním, pričom v rámci kontroly neboli zistené nedostatky.

Činnosť pobočky v oblasti verejného obstarávania, tvorby a použitia sociálneho fondu a pokladničných operácií v oblasti správneho fondu

V pobočkách boli vykonané **2 kontroly** so zameraním na verejné obstarávanie, tvorbu a použitie sociálneho fondu a pokladničné operácie v oblasti správneho fondu.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie interne stanovených postupov v rámci verejného obstarávania, porušenie pravidiel hospodárenia a financovania formou neoprávneného nákupu, úhrada faktúry napriek nesprávnemu označeniu poberateľa, pobočka nerealizovala krátenie paušálneho peňažného príspevku z celej sumy poskytnutého paušálneho peňažného príspevku.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku boli pobočkou prijaté **4 opatrenia**, ktorými boli: odstránenie nedostatkov, upozornenie a poučenie zamestnancov.

Činnosť pobočky v oblasti výberu poistného a príspevkov a následnej výplaty nemocenských dávok u vybraných zamestnávateľov

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly** ktoré vyplynuli z hromadnej detekcie rizikových prípadov vyplatených nemocenských dávok.

Výsledkom mimoriadnych vnútorných kontrol bolo podanie 2 trestných oznámení vo veci spáchania trestného činu subvenčného podvodu v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona (vylákание nemocenskej dávky v dôsledku vzniku súbežných fiktívnych pracovných pomerov), z toho v 1 prípade bolo vznesené obvinenie.

A.2. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI OSTATNÝCH ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV ÚSTREDIA

Vnútorné kontroly vykonávali zamestnanci odborných útvarov ústredia a boli zamerané na kontrolu súladu činností vykonávaných organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne so zákonom, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

Plán kontrolnej činnosti na rok 2022 obsahoval celkom 10 kontrol, ktoré mali byť vykonané inými organizačnými útvarmi ústredia, pričom **bolo vykonaných 7 vnútorných kontrol** a 3 kontroly neboli vykonané z dôvodu plnenia iných prioritných úloh. Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Kontrola odbornej úrovne vykonávania lekárskej posudkovej činnosti nemocenského, dôchodkového, úrazového poistenia a právnej agendy lekárskej posudkovej činnosti

V roku 2022 odbor lekárskej posudkovej činnosti ústredia vykonal **5 kontrol** v pobočkách Sociálnej poisťovne. Kontroly boli zamerané na odbornú úroveň vykonávania lekárskej posudkovej činnosti.

Kontrolou neboli zistené nedostatky.

Zabezpečenie odbornej správy registratúry

V roku 2022 oddelenie správy registratúry ústredia vykonal **2 kontroly** v pobočkách Sociálnej poisťovne. Kontroly boli zamerané na postup pobočiek v súlade s interným predpisom v oblasti registratúry.

Kontrolou neboli zistené nedostatky.

B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCIAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK

V súlade so zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, príkazom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 3/2016 a č. 7/2022 „Vykonávanie finančnej kontroly v podmienkach Sociálnej poisťovne“ v platnom znení a príkazmi riaditeľov pobočiek bolo v roku 2022 **vykonaných celkom 95 finančných kontrol na mieste**, pričom plán finančných kontrol na mieste na rok 2022 obsahoval celkom 101 kontrol, avšak 6 kontrol nebolo zamestnancami organizačných útvarov pobočiek vykonaných z dôvodu vysokého pracovného zaťaženia.

Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonali v pobočkách 6 kontrol, ktorých predmetom bolo preúčtovanie platieb poistného a vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu. V rámci týchto kontrol bolo v 5 pobočkách zistených 132 nedostatkov, a to:

preúčtovanie platieb poistného bez platiteľom predloženej žiadosti, v platobných príkazoch boli zahrnuté finančné operácie nerovnakej povahy, formálne nedostatky, formálna kontrola na platobných príkazoch nevykonaná oprávnenou osobou, nedodrzaný spôsob vrátenia poistného zaplateného bez právneho dôvodu a nevrátenie oprávnenej osobe.

Na nápravu nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku bolo prijatých 13 opatrení, ktorými boli najmä: poučenie, preškolenie a upozornenie zamestnancov, priebežná kontrola vedúcim, zmena osoby vykonávajúcej kontrolu platobných príkazov, odstránenie nedostatkov.

Zamestnanci organizačných útvarov pobočiek vykonali v pobočkách 89 kontrol, ktorých predmetom boli finančné operácie pobočky, najmä výplata jednotlivých druhov dávok, t. j. overenie vzniku nároku na dávku, správnosť výpočtu, overenie, či bola dávka poukázaná v správnej výške a správne poberateľovi, vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu, finančné operácie v pokladni základných fondov, odvod finančných prostriedkov do Slovenskej konsolidačnej, správnosť a úplnosť dokladov súvisiacich so služobnými cestami, uplatňovanie pohľadávok a uhrádzanie trov exekučných konaní. V rámci týchto kontrol bolo v 3 pobočkách zistených 6 nedostatkov, a to:

nedodržanie lehoty splatnosti faktúr, zamestnávateľ nebol vyzvaný na predloženie tlačiva k dávke garančného poistenia, nedoručovanie rozhodnutí do e-schránok, formálna kontrola na platobných príkazoch nevykonaná oprávnenou osobou a nesúlad údajov pri nároku na ošetrovné.

Na nápravu nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku bolo prijatých 5 opatrení, ktorými boli najmä: poučenie, preškolenie a upozornenie zamestnancov, zmena osoby vykonávajúcej kontrolu platobných príkazov, došetrenie sporných skutočností, zabezpečenie opráv výkazov.

Prehľad výsledkov kontrol vykonaných odborom kontroly a sťažností ústredia a zamestnancami organizačných útvarov pobočiek podľa zamerania uvádzame v Tabuľke 2.

Tabuľka 2

Por. číslo	Predmet kontroly	Počet kontrol	Skontrolovaná vzorka		Počet nedostatkov	Počet prijatých opatrení
1	Dávky poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia	31	4 529	2,63%	3	3
2	Dávky nemocenského poistenia a úrazového poistenia	38	9 533	0,53%	1	1
3	Vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu na poistnom základných fondov sociálneho poistenia	7	381	7,71%	0	0
4	Odvod finančných prostriedkov do Slovenskej konsolidačnej	1	5	55,56%	0	0
5	Úhrada trov exekučných konaní	5	218	24,91%	2	1
6	Kontrola správnosti likvidačných doložiek vo veci zabezpečenia potvrdenia obdobia dôchodkového poistenia z archívnych spoločnosti	1	8	100,00%	0	0
7	Kontrola finančných transakcií vykonávaných na základe platobných príkazov	1	9	100,00%	0	0
8	Kontrola správnosti, preukázateľnosti a úplnosti cestovných príkazov	1	22	100,00%	0	0
9	Kontrola platieb prijatých do pokladne základných fondov	4	1 837	86,49%	0	0
10	Preúčtovanie platieb poistného a vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu	6	511	6,99%	132	13
Spolu:		95			138	18

C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK

Vonkajšia kontrola v roku 2022 bola vykonávaná na základe plánov vonkajšej kontroly schválených generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne na príslušný kalendárny polrok. Do plánu kontrol na 1. polrok 2022 bolo zaradených 6 573 subjektov a do plánu kontrol na 2. polrok 2022 bolo zaradených 5 532 subjektov. **Za rok 2022 Sociálna poisťovňa plánovala vykonať kontrolu plnenia povinností v zmysle zákona u 12 105 subjektov, čo predstavuje 6,4 % zamestnávateľov registrovaných v registri zamestnávateľov Sociálnej poisťovne (ďalej len „register zamestnávateľov“).**

Do plánov vonkajšej kontroly boli prioritne zaradení zamestnávateľa, ktorí si neplnili povinnosti v súlade so zákonom [napr. nepredkladali MVP a VP na starobné dôchodkové sporenie (ďalej aj „výkaz“), neplatili poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie (ďalej aj „poisťné“), neplnili si registračné a oznamovacie povinnosti – najmä pri prihlásení alebo odhlásení zamestnancov], z dôvodu prevencie zamestnávateľa, u ktorých ešte nebola vykonaná kontrola vôbec alebo viac ako 3 roky a zamestnávateľa, u ktorých potreba vykonania kontroly vyplynula z vlastnej činnosti pobočky alebo z podnetov iných kontrolných orgánov, právnických či fyzických osôb. Cieľovým výberom subjektov do plánu kontrol podľa uvedených kritérií dochádza k skoršiemu odhaleniu chybovosti a jej predchádzaniu. Kontrolóri v rámci výkonu kontrol zvyšujú informovanosť zamestnávateľov o povinnostiach voči Sociálnej poisťovni, čím pôsobia edukačne a preventívne.

Z plánu kontrol na 1. polrok 2022 Sociálna poisťovňa k 30.06.2022 ukončila 4 581 kontrol, čo predstavuje 70 % plnenie plánu, pričom v rozpracovanom stave sa nachádzalo ďalších 815 kontrol. Počas 1. polroka 2022 bol výkon kontrol ešte ovplyvnený mimoriadnou pandemickou situáciou (najmä v mesiacoch január a február). K 31.12.2022 ukončili pobočky z plánu na 2. polrok 2022 celkom 4 224 kontrol, čo predstavuje 76 % plnenie plánu, pričom v rozpracovanom stave sa nachádzalo ďalších 701 kontrol.

Celkovo bolo v roku 2022 ukončených 11 459 vonkajších kontrol, pričom bolo skontrolovaných 11 414 zamestnávateľov, čo predstavuje 6 % z priemerného počtu 190 435 zamestnávateľov registrovaných v registri zamestnávateľov počas roka 2022. V rámci vykonaných kontrol bolo skontrolovaných 243 270 zamestnancov a 2 432 139 mesiacov. Ukončené kontroly zahŕňajú nielen kontroly, ktorých výkon začal v roku 2022, ale aj v minulých obdobiach, vykonávané z plánu kontrol aj mimo plán a boli ukončené v roku 2022.

Pobočky okrem kontrol na základe plánov vonkajšej kontroly vykonali v roku 2022 operatívne **984 mimoriadnych kontrol**, čo predstavuje 8,60 % z celkového počtu vykonaných kontrol. Tieto kontroly boli vykonané na základe interných podnetov (839 kontrol), podnetov fyzických a právnických osôb (32 kontrol), podnetov Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce (70 kontrol) a iných podnetov (43 kontrol). Tieto kontroly boli vykonávané prednostne s cieľom poskytnutia súčinnosti, prípadne zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke.

Z celkového počtu ukončených kontrol bolo v roku 2022 ukončených protokolom 10 262 kontrol, čo predstavuje zistenú chybovosť 90 % z celkového počtu ukončených kontrol, 618 kontrol bolo ukončených ako nevykonateľná kontrola najmä z dôvodu neposkytnutia súčinnosti kontrolovaného subjektu pri kontrole, čo predstavuje 5,40 % z celkového počtu ukončených kontrol.

Kontroly boli zamerané najmä na kontrolu správnosti **odvodu poisťného a plnenia registračných, oznamovacích a vykazovacích povinností**. V rámci kontroly bola preverená správnosť a úplnosť registrácie zamestnancov v registri poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, správnosť a úplnosť registrácie zamestnávateľov v registri zamestnávateľov, skontrolované vykázané vymeriavacie základy jednotlivých zamestnancov a zamestnávateľov, výpočet poisťného na jednotlivé druhy poistenia, rozhodujúce obdobie pre určenie vymeriavacích základov na jednotlivé druhy poistenia, a to porovnaním dokladov, ktoré boli predložené zamestnávateľom s výkazmi, ktoré zamestnávateľ zasiela Sociálnej poisťovni.

Od 01.01.2022 došlo k zmene postupov pri výkone vonkajšej kontroly, ktoré boli odporúčané v rámci výsledkov projektu „Zvýšenie výkonnosti vybraných organizačných útvarov SP a návrh na úpravu ich personálnych kapacít“, zavedení jednotnej štruktúrovanej formy protokolu o výsledku kontroly. Pri uplatňovaní zmien v postupoch je kladený **dôraz na plnenie zákonnej povinnosti kontrolovaných subjektov prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku** a na odstraňovanie zistených nedostatkov. Sociálna poisťovňa pritom poskytuje kontrolovaným subjektom konzultácie a potrebnú súčinnosť. Zmenou postupov pri odstraňovaní zistených nedostatkov sa predpokladá zníženie chybovosti a zabezpečenie správnych údajov o poistencoch v informačných systémoch Sociálnej poisťovne. Nové postupy zahŕňajú aj kontrolu prijatia opatrení, t. j. odstránenie nedostatkov zistených kontrolou kontrolovaným subjektom.

Zavedením štruktúrovaného protokolu sú ľahšie identifikované oblasti s najčastejšie sa vyskytujúcimi pochybeniami. Tieto zistenia sú premietnuté aj v štatistických výsledkoch zameraných najmä na podrobnejšie sledovanie počtu a charakteru chýb. V rámci štatistického vykazovania je sledované aj plnenie povinnosti kontrolovaného subjektu odstrániť nedostatky zistené kontrolou. Uvedený ukazovateľ je sledovaný len pri kontrolách vykonávaných podľa nových postupov.

Pri výkone kontrol bolo zistených 273 300 chýb súvisiacich najmä s plnením vykazovacích a registračných povinností a s platením poistného. Najčastejšie zistené nedostatky uvádzame v Tabuľke 3.

Tabuľka 3

Typ nedostatku	Počet zistených chýb
neskoré prihlásenie/odhlásenie zamestnávateľa	6 55
neskoré prihlásenie/odhlásenie zamestnanca	27 109
nepredloženie výkazov (MVP/VP) ku dňu kontroly vôbec	2 048
predloženie výkazov (MVP/VP) po lehote splatnosti poistného	17 405
nesprávne uvedený deň na výplatu príjmov uvádzaný v prílohe MVP/VP	19 373
nesprávne uvedený typ zamestnanca podľa registrácie v registri poistencov	5 967
nesprávna výška vymeriavacích základov - § 138, 139 a, b, v prílohe MVP/VP	13 279
vykázanie do nesprávneho fondu v prílohe MVP/VP	48 588
nesprávny počet dní, za ktoré sa platí poistné v prílohe MVP/VP	21 118
neodvedenie poistného za daný mesiac ku dňu kontroly vôbec/čiastočne	7 604
oneskorená úhrada poistného za daný mesiac	37 547
nešpecifikované platby	18 570

Na základe kontrolných zistení boli kontrolované subjekty v **7 912 prípadoch povinné prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov spočívajúcich v oprave** vykazovaných údajov (najmä oprava vymeriavacích základov a počtu dní, za ktoré sa platí poistné). Kontrolované subjekty **prijali opatrenia úplne v 7 724 prípadoch (98%), čiastočne v 114 prípadoch. Z celkového počtu 136 691 chýb určených na odstránenie, kontrolované subjekty odstránili 133 377 chýb, čo predstavuje 98 %.**

Kontrolované subjekty v 74 prípadoch neprijali opatrenia ani po zaslaní výzvy na splnenie povinnosti. Pobočky spolu **zaslali 331 výziev na prijatie opatrení** po tom, čo si kontrolované subjekty túto povinnosť v určenej lehote nesplnili. **Za neprijatie opatrení** v zmysle § 244 ods. 4 zákona bolo **uložených 104 pokút v celkovej výške 24 066 EUR**.

Na základe výkonu vonkajších kontrol zamestnávateľa uhradili poistné v sume 4 317 276,94 EUR. Uvedená suma zahŕňa platby poistného uhradeného na základe vystavených rozhodnutí pred kontrolou a platby poistného uhradeného na základe dodatočne predložených a zaevidovaných výkazov pri kontrole. Platby poistného sa vzťahujú ku kontrolovanému obdobiu a boli prijaté na účet Sociálnej poisťovne od oznámenia kontroly zamestnávateľovi až do jej ukončenia, resp. do prijatia opatrení.

Po ukončení vonkajších kontrol podľa postupov účinných do 31.12.2021 bolo kontrolovaným subjektom na základe výsledkov kontrol rozhodnutím **predpísané dlžné poistné v celkovej sume 86 547,92 EUR.**

V odôvodnených prípadoch zamestnanci kontroly uložili pokutu za porušenia zákona zistené pri kontrole. V roku 2022 bolo **v súvislosti s vykonávanými kontrolami uložených 1 786 pokút** v celkovej sume **270 105,98 EUR** a pri kontrolách ukončených podľa postupov **účinných do 31.12.2021** vydaných **188 rozhodnutí na penále** v celkovej sume **237 184,68 EUR.**

Aj v roku 2022 Sociálna poisťovňa úzko **spolupracovala s inšpektorátmi práce a Národným inšpektorátom práce** a na základe vzájomnej dohody o ďalšej spolupráci v rámci projektu „MINI“ poskytla Národnému inšpektorátu práce adeptov na výkon inšpekcie práce pri odhaľovaní poddeklarovanej práce. Okrem uvedenej spolupráce Sociálna poisťovňa prostredníctvom aplikácie na výmenu informácií **zaslala na prešetrovanie inšpektorátom práce 131 podaní** a inšpektoráty práce zaslali Sociálnej poisťovni 36 podaní na prešetrovanie najmä v prípadoch zistenia nedostatkov v oblasti mzdových nárokov zamestnancov, kedy má zamestnávateľ napr. povinnosť doúčtovať a doplatiť časti mzdy do nárokovej sumy, čo má dopad aj na výšku poistného na sociálne poistenie (v roku 2022 výber poistného 7 965 EUR).

V rámci kontrolnej činnosti Sociálna poisťovňa začala v roku 2022 **rozvíjať spoluprácu s ELA (Európsky orgán práce) a aktívne sa zapájať do medzinárodných spoločných kontrolných akcií** organizovaných ELA zameraných na inšpekcie v oblastiach zneužívania vysielania zamestnancov, podozrenia z nepravnej samostatnej zárobkovej činnosti, činnosti podvodných a schránkových spoločností, fiktívnych agentúr dočasného zamestnávania a nedeklarovanej práce.

V roku 2022 sa zjednotilo organizačné začlenenie zamestnancov vykonávajúcich vonkajšiu kontrolu a na pobočkách, na ktorých chýbal útvar vonkajšej kontroly, vznikli referáty vonkajšej kontroly. Počas roka Sociálna poisťovňa pokračovala na analýze projektu vytvorenia informačného systému kontroly ISCO, schváleného v roku 2021.

K zefektívneniu výkonu vonkajšej kontroly Sociálna poisťovňa navrhuje legislatívne zmeny, posledné nadobudli účinnosť v júni 2022. **Zamestnanci vonkajšej kontroly v rámci svojej činnosti zabezpečujú korektnosť údajov v informačných systémoch Sociálnej poisťovne a prispievajú k vyššiemu výberu poistného, keď zamestnávateľa už po oznámení o vykonaní kontroly, v priebehu kontroly alebo po ukončení kontroly uhradia dlžné poistné alebo časť poistného.**

D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU

Cieľom akčného plánu je definovať nástroje a opatrenia, ktorými sa vylúči alebo obmedzí zneužívanie sociálneho systému, podvody v Sociálnej poisťovni a zabezpečí sa ochrana financií. Napriek skutočnosti, že novelami zákona dochádza k eliminovaniu zneužívania sociálneho systému, stále je riziko zneužitia sociálneho systému najmä v oblasti dávok sociálneho poistenia a v oblasti výberu poistného.

V rámci platného znenia akčného plánu bolo v roku 2022 sledovaných 38 rizikových oblastí, ku ktorým sa vzťahovalo 58 úloh a úkonov, ktorých cieľom bolo obmedziť riziko, prípadne sledovať výskyt nežiaduceho javu s určením jeho rozsahu.

Nižšie uvádzame aktivity, ktoré Sociálna poisťovňa vykonala v jednotlivých rizikových oblastiach podľa jednotlivých agend:

D.1. DÔCHODKOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>1. Neoprávnené vyhľadávanie alebo poskytovanie informácií v oblasti dôchodkového poistenia z dávkového spisu alebo informačného systému Sociálnej poisťovne. Vydávanie potvrdení o výške dôchodku neoprávnenej osobe.</i>
<i>2. Bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dávku dôchodkového poistenia, alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia.</i>
<i>3. Poskytnutie nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov potrebných na posúdenie nároku na dôchodkovú dávku, jej výplatu a na určenie jej sumy zo strany žiadateľa o dôchodok alebo poberateľa dôchodku, prípadne zo strany ich zamestnávateľa alebo inej osoby.</i>

V roku 2022 **nebolo zistené neoprávnené vyhľadávanie a poskytovanie informácií v oblasti dôchodkového poistenia z dávkového spisu alebo z informačného systému Sociálnej poisťovne a ani bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dôchodkovú dávku alebo žiadostí o jej zvýšenie a ani vydanie potvrdenia o sume dôchodku neoprávnenej osobe.** V súvislosti s vybavovaním žiadostí o dávku dôchodkového poistenia alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia sú zamestnanci útvarov dôchodkového poistenia priebežne školení a upozorňovaní na dôsledné dodržiavanie právnych predpisov, osobitne právnych predpisov o ochrane osobných údajov a vnútorných predpisov, vrátane etického kódexu Sociálnej poisťovne.

V súvislosti s **poskytnutím nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov potrebných na posúdenie nároku na dôchodok, jeho výplatu a na určenie sumy žiadateľom o dôchodok alebo poberateľom dôchodku, prípadne ich zamestnávateľom,** nebolo v roku 2022 zistené podozrenie zo spáchania trestného činu, a preto nebol podaný podnet na trestné stíhanie orgánom činným v trestnom konaní.

D.2. NEMOCENSKÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

4. Podvodné správanie zamestnávateľov a ich zamestnancov, ktorého cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.

5. Účelové ukončenie čerpania rodičovskej dovolenky počas krízovej situácie spätne s cieľom získania nároku na pandemické ošetrovné za uplynulé obdobia na deti do troch rokov veku - umožnenie spätného čerpania dávky zo strany zamestnávateľa neoprávneným spätným ukončením prerušenia, prípadne stornovaním vzniku prerušenia poistenia (čerpanie rodičovskej dovolenky).

6. Predstieranie splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom – otcom dieťaťa – čerpanie dávky a súčasný výkon zárobkovej činnosti. Prípady, pri ktorých vzniká pochybnosť o tom, či starostlivosť o dieťa nie je iba fiktívna.

V roku 2022 Sociálna poisťovňa naďalej sledovala a prešetrovala **správanie zamestnávateľov a zamestnancov, ktorých cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.**

Celkovo bolo v roku 2022 pobočkami Sociálnej poisťovne podaných 7 trestných oznámení. Trestné oznámenia boli podané pobočkami Žilina, Senica, Martin a Dolný Kubín na podozrenie z trestného činu subvenčného podvodu. Trestné konanie v 4 prípadoch prebieha a v 3 prípadoch bolo trestné konanie ukončené. V 5 prípadoch podaných trestných oznámení bola vyčíslená škoda v sume 224 944,00 EUR.

Sociálna poisťovňa sledovala v roku 2022 prípady účelového ukončenia čerpania rodičovskej dovolenky počas krízovej situácie spätne s cieľom získania nároku na pandemické ošetrovné za uplynulé obdobia na deti do troch rokov veku. Útvary nemocenského poistenia v roku 2022 preverovali 2 prípady spätného stornovania/ukončenia prerušenia nemocenského poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Na základe vonkajšej kontroly bolo zistené v 1 prípade, že konanie zamestnávateľa javilo znaky účelovosti. V 1 prípade bolo podané na zamestnávateľa trestné oznámenie.

Sociálna poisťovňa sledovala v roku 2022 tiež prípady predstierania splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom - otcom dieťaťa. Celkovo bol nárok na materské uplatnený iným poistencom – otcom dieťaťa v 16 335 prípadoch. Z celkového počtu uplatnených nárokov bolo prešetrených 1 912 prípadov (12 % otcov), kde bolo zistené, že po priznaní nároku na materské poistenci naďalej počas poberania materského súběžne vykonávali zárobkovú činnosť. Tieto prípady vykazovali znaky fiktívneho prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Z vyššie uvedeného počtu nebol nárok na materské priznaný v 50 prípadoch a v 1 prípade nie je konanie vo veci nároku na materské ešte ukončené. V ostatných prešetrených prípadoch, v ktorých bol nárok na materské priznaný, bolo vyplatené materské v celkovej sume 9 930 660,20 EUR. Celkovo bolo materské podľa štatistických údajov za sledované obdobie vyplatené iným poistencom – otcom dieťaťa v úhrnnej sume 73 306 804,62 EUR.

D.3. ÚRAZOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

7. Účelové uzatváranie pracovného pomeru spoločníka v s.r.o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľa vo vlastnej firme, s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví. Táto skutočnosť má za následok neprímerane vysoké sumy úrazových dávok, pri priznávaní ktorých sa vychádza z neobmedzených vymeriavacích základov.

Sociálna poisťovňa s cieľom detekovania účelového uzatvárania pracovného pomeru spoločníka v spol. s r. o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľa vo vlastnej firme s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví, vykonávala kontrolu už pri evidencii a registrácii poistných udalostí v príslušnom informačnom systéme pri každej novej poistnej udalosti, v ktorej bola zodpovedným poisteným zamestnávateľom obchodná spoločnosť (spol. s r. o.). V sledovanom období boli zaznamenané 3 prípady podozrenia na určenie si neprímeranej mzdy žiadateľa o úrazové dávky, ktorý bol súčasne jediný spoločník a jediný konateľ obchodnej spoločnosti. Všetky zaznamenané prípady boli v rámci vykonanej vonkajšej kontroly následne došetrené a tým bolo dané podozrenie vyvrátené. V oblasti úrazového poistenia bolo v roku 2022 podané 1 trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania subvenčného podvodu. V danom prípade boli žiadosti o úrazové dávky podané a podpísané matkou poškodeného a nie samotným poškodeným, ktorý o tejto skutočnosti nemal znalosť. Konanie v danej veci nie je ukončené. Pri výkone agendy úrazového poistenia sa za sledované obdobie nevyskytli žiadne ďalšie prípady zneužívania sociálneho systému a podvodov.

D.4. POISTENIE V NEZAMESTNANOSTI

Sledované rizikové oblasti:

8. Účelové uzatváranie pracovnoprávných vzťahov (napr. dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti) s pravidelným mesačným príjmom, s cieľom získať určité obdobie poistenia v nezamestnanosti potrebné na získanie dávky v nezamestnanosti, pri neplatení poistného na poistenie v nezamestnanosti (nulový mesačný vymeriavací základ). Ide o prípady bez existencie dôvodu celomesačného vylúčenia povinnosti platiť poistné alebo prerušenia poistenia, pričom zohľadnením takejto doby poistenia v nezamestnanosti by bolo zabezpečené splnenie podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, resp. zvýšenie sumy tejto dávky.

9. Účelové skončenie pracovnoprávného vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom období (stačí len jeden deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti. Ide o prípady, ak zamestnanci dosiahli vymeriavací základ čo i len za jeden deň a tento vymeriavací základ nezahŕňa náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku, odstupné a pod.

10. Účelové uzatvorenie pracovnoprávného vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti a v maximálnej výške.

Podozrenie na **účelové uzatváranie „dohôd s definovaným pravidelným príjmom a uvádzanými nulovými vymeriavacími základmi“** (cieľom poistenca je získať dávky v nezamestnanosti pri neplatení poistného na poistenie v nezamestnanosti) Sociálna poisťovňa v roku 2022 zaznamenala v 3 prípadoch podozrenie na takéto konanie a následne v týchto prípadoch vykonala šetrenie. Na základe šetrenia bola dávka v nezamestnanosti vo všetkých 3 prípadoch priznaná a vyplatená v súhrnnej výške 1 710,70 EUR.

V roku 2022 Sociálna poisťovňa zaznamenala 18 prípadov podozrení na zneužitie sociálneho systému formou **účelového skončenia pracovnoprávneho vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom období (stačí len jeden deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti.**

S cieľom predchádzania neoprávnenej výplaty dávky pri nadobudnutí podozrenia zamestnanci pobočky tieto prípady konzultovali priamo so žiadateľom o dávku alebo zamestnávateľom, od ktorého požadovali predloženie potvrdenia o zložkách mzdy za posledný mesiac trvania pracovného pomeru, doklad o skončení pracovného pomeru, ako aj uvedenie dôvodov skončenia pracovného pomeru, porovnávali mzdy pred nástupom na materskú a rodičovskú dovolenku so mzdami po skončení rodičovskej dovolenky.

Z celkového počtu 18 identifikovaných prípadov podozrenia na zneužitie sociálneho systému bolo vo všetkých 18 prípadoch vykonané šetrenie prostredníctvom vonkajšej kontroly, prípadne formou súčinnosti s inšpektorátom práce. Podozrenia na zneužitie sociálneho systému bolo potvrdené v 3 prípadoch. V 1 prípade žiadateľka vzala späť svoju žiadosť o dávku v nezamestnanosti bezprostredne po vykonaní vonkajšej kontroly u zamestnávateľa ešte pred vydaním rozhodnutia o nároku na dávku, a to na základe záverov výsledkov vonkajšej kontroly a ďalších zistených skutočností, nasvedčujúcich účelovému konaniu (žiadateľka bola v manželskom vzťahu so svojim zamestnávateľom, zamestnávateľ podal niekoľko opravných MVP, v ktorých boli vykonané zmeny vo vymeriavacích základoch žiadateľky počas konania o jej nároku na dávku v nezamestnanosti, zistený neúmerne vysoký vymeriavací základ žiadateľky v porovnaní s ostatnými zamestnancami vykonávajúcimi podobnú, resp. rovnakú pracovnú náplň, iné nedostatky v registračných a odvodových povinnostiach zamestnávateľa). V tomto prípade sa tak ušetrila celá výška dávky v nezamestnanosti za predpokladu čerpania celého 6-mesačného podporného obdobia v sume 5 100,40 EUR. V 1 prípade počas vykonania vonkajšej kontroly zamestnávateľ prehodnotil vymeriavací základ žiadateľky a podal opravný MVP, v ktorom uviedol vymeriavací základ porovnateľný s vymeriavacím základom zamestnankyne vykonávajúcej podobnú agendu. Pôvodný vymeriavací základ bol v takej výške, z akej by vznikol nárok na maximálnu dávku v nezamestnanosti. Žiadateľka bola priamou príbuznou zamestnávateľa (dcéra konateľa spoločnosti). Predmetom vonkajšej kontroly bolo okrem plnenia registračných a odvodových povinností aj porovnanie výšky vymeriavacích základov zamestnancov s rovnakou alebo podobnou náplňou práce a taktiež aj rozvrhnutie pracovného času, nakoľko dodatok k pracovnej zmluve o zmene platových podmienok (neúmerne – dvojnásobné – navýšenie mzdy za mesiac, ktorý bol rozhodujúci pre výpočet dávky v nezamestnanosti) bol podpísaný v deň pracovného pokoja. Opravou – znížením vymeriavacieho základu žiadateľky sa ušetrila dávka v nezamestnanosti v sume 2 241,90 EUR. V 1 prípade napriek potvrdenému podozreniu zo zneužitia sociálneho systému vonkajšou kontrolou a taktiež podanému podnetu na príslušný inšpektorát práce, ktorý ale nepotvrdil zneužitie sociálneho systému sa dávka v nezamestnanosti priznala a vyplátila v pôvodnej priznanej sume a za celé šesť mesačné podporné obdobie.

Dávka v nezamestnanosti bola priznaná v 17 identifikovaných prípadoch a k 31.12.2022 bola vyplatená v sume 90 297,40 EUR. Celkovo ušetrená suma dávky predstavuje súhrnnú sumu 7 342,30 EUR. Neboli podané žiadne trestné oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu.

V súvislosti s účelovým uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti v maximálnej výške bolo zaznamenaných 12 prípadov podozrenia zo zneužitia sociálneho systému. V týchto prípadoch bolo vykonané šetrenie. Dávka v nezamestnanosti bola priznaná v 10 prípadoch, v 1 prípade nie je rozhodnuté vo veci nároku na dávku z dôvodu šetrenia dôb poistenia vo Švajčiarsku a v 1 prípade nie je známy výsledok vonkajšej kontroly z dôvodu jej prebiehajúceho výkonu. Celková vyplatená suma priznaných dávok žiadateľom predstavuje súhrnnú výšku 47 592,00 EUR. Neboli podané podnety na príslušný inšpektorát práce a tiež neboli podané trestné oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu. V oblasti poistenia v nezamestnanosti neboli evidované žiadne prípady falšovania dokumentov.

D.5. GARANČNÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

11. Poskytnutie nepravdivých (zavádzajúcich) údajov zamestnávateľom, príp. žiadateľom pri uplatnení nároku na dávku garančného poistenia.

12. Účelové uzatváranie pracovnoprávnych vzťahov za účelom získať dávku garančného poistenia:

- po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa,
- ak v období posledných 18 mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňom skončenia pracovnoprávneho vzťahu s týmto zamestnávateľom došlo k zvýšeniu mzdy alebo iných pracovnoprávnych nárokov, ktoré sa uspokojujú dávkou garančného poistenia,
- po vzniku platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa alebo po skončení pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa uzatvorili pracovnoprávny vzťah s novým zamestnávateľom, u ktorého štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu platobne neschopného zamestnávateľa.

V prípade výskytu nezrovnalostí v údajoch poskytnutých zamestnávateľom príp. žiadateľom o dávku garančného poistenia boli tieto nezrovnalosti priebežne riešené s dotknutými subjektmi, predbežným správcom konkurznej podstaty, správcom konkurznej podstaty, ako aj s útvarami poistného (vrátane využitia inštitútu vonkajšej kontroly), pričom prípadné nedostatky boli odstránené, čím nedošlo k zneužitiu systému v danej oblasti. V sledovanom období roku 2022 nebolo zistené poskytnutie nepravdivých alebo zavádzajúcich údajov zamestnávateľom prípadne žiadateľom pri uplatnení nároku na dávku garančného poistenia.

Aj v roku 2022 bolo priebežne sledované, či nedošlo k uzatvoreniu pracovnoprávneho vzťahu po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, či nedošlo k zvýšeniu mzdy alebo iných pracovnoprávnych nárokov, ktoré boli uspokojené dávkou garančného poistenia alebo či nebol uzatvorený pracovnoprávny vzťah so štatutárnym orgánom

alebo členom štatutárneho orgánu, ktorý je žiadateľom o dávku garančného poistenia.

Pri žiadostiach o dávku garančného poistenia uplatnených štatutárnymi orgánmi alebo členmi štatutárnych orgánov sa preverovala ich účasť na majetku. Zároveň pri opakujúcej sa žiadosti žiadateľa o dávku garančného poistenia postupne zamestnaného u rôznych zamestnávateľov alebo v prípade ďalšieho uzatvorenia pracovnoprávneho vzťahu so zamestnávateľom, kde je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu zároveň štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu predchádzajúceho platobne neschopného zamestnávateľa bolo šetrené, či nedošlo k zneužitiu sociálneho systému jednotlivcom alebo skupinou osôb.

Celkovo boli v roku 2022 podané 4 žiadosti o dávku garančného poistenia. Všetky žiadosti boli prešetrené vonkajšou kontrolou z dôvodu podozrenia zo zneužitia sociálneho systému v oblasti dávky garančného poistenia. Dávka garančného poistenia bola priznaná a vyplatená v 3 prípadoch v súhrnnej sume 10 197,00 EUR a v 1 prípade nebola dávka priznaná zo zákonných dôvodov (žadateľ bol štatutár s najmenej 50 percentnou účasťou na majetku zamestnávateľa). V sledovanom období roku 2022 nebol podaný podnet na prešetrenie externému subjektu a tiež nebolo podané trestné oznámenie. V oblasti dávky garančného poistenia neboli evidované žiadne prípady falšovania dokumentov.

D.6. LEKÁRSKA POSUDKOVÁ ČINNOSŤ (LPČ)

LPČ v oblasti nemocenského poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>13. Neobjektívne, účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky, simulácia a agravácia ochorenia zo strany poistenca. Účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poistných vzťahov a v ochrannnej lehote.</i>
<i>14. Zneužívanie pandemickej dočasnej pracovnej neschopnosti.</i>
<i>15. Nedodržovanie liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca.</i>

Za účelom zamedzenia **neobjektívneho, účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky (simulácia a agravácia ochorenia zo strany poistenca), vrátane účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poistných vzťahov a v ochrannnej lehote** sa Sociálna poisťovňa zamerala na prípady s vyššou pravdepodobnosťou zneužívania. Zvýšená pozornosť bola venovaná prípadom dočasnej pracovnej neschopnosti v ochrannnej lehote, dočasnej pracovnej neschopnosti vystavenej krátko pred skončením pracovného pomeru, opakujúcim sa dočasným pracovným neschopnostiam v krátkom časovom odstupe za sebou, podozrivým dočasným pracovným neschopnostiam pri poistných vzťahoch samostatne zárobkovo činných osôb a dobrovoľne nemocensky poistených osôb. V prípade opakovaných dlhšie trvajúcich dočasných pracovných neschopností posudkoví lekári vyžadovali odborné lekárske nálezy s vyjadrením sa k prognóze ochorenia a predpokladanému trvaniu dočasnej pracovnej neschopnosti. Na uvedené účely bola využívaná aj špeciálna funkcionálna informačného systému APV SYRIUS na vyhľadávanie prípadov s podozrením na špekulatívne správanie poistencov.

V roku 2022 bolo posudkovými lekármi vykonávanými lekársku posudkovú činnosť pobočiek Sociálnej poisťovne vykonaných 23 475 kontrol posudzovania spôsobilosti na prácu, pričom skontrolovaných bolo 402 335 dočasne práceneschopných poistencov, z tohto počtu bolo ukončených pri kontrolnej činnosti 39 402 dočasných pracovných neschopností, z toho na podnet posudkového lekára 12 257 poistencov.

Posudkoví lekári nezaznamenali žiadne závažné prípady nesprávnych diagnostických postupov ošetrojúcich lekárov. Nebol dôvod na zadanie podnetu. V individuálnych prípadoch boli upozornení ošetrojúci lekári v rámci výkonu kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu. Sporné prípady uznania dočasných pracovných neschopností boli prerokované v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu v ambulanciách ošetrojúcich lekárov.

V priebehu roka 2022 boli opakovane vykonávané ciele šetrenia sporných karanténnych dočasných pracovných neschopností uznaných počas krízovej situácie. Konzultácie prebiehali osobne, telefonicky aj formou elektronickej pošty. Realizovali sa na žiadosť zamestnávateľov, na žiadosť iných útvarov Sociálnej poisťovne, ako aj na podnety tretích osôb, poukazujúcich na zneužívanie.

Posudkoví lekári riešili nezrovnalosti v dátumoch uznania aj skončenia karanténnych dočasných pracovných neschopností, nesprávne vyznačenie dôvodov vystavenia dočasnej pracovnej neschopnosti ošetrojúcimi lekármi, prípady výkonu zárobkovej činnosti počas karanténnej dočasnej pracovnej neschopnosti, sporné prípady dočasných pracovných neschopností uznaných zamestnávateľom, ktorý potvrdil, že zamestnancovi ochorenie COVID-19 vzniklo pri práci, kde z povahy práce vyplýva väčšia miera rizika vzniku tohto ochorenia. Po zlepšení pandemickej situácie sa potreba prešetrovania karanténnych dočasných pracovných neschopností znížila.

Ďalšou oblasťou, na ktorú sa Sociálna poisťovňa v rámci akčného plánu zameriavala, bolo sledovanie **dodržovania liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca**. Za rok 2022 bolo vykonaných 64 059 kontrol dodržiavania liečebného režimu, z toho na podnet zamestnávateľa bolo vykonaných 1 823 kontrol. V rámci lekárskej posudkovej činnosti bolo preukázaných 636 porušení liečebného režimu. Celkový hmotný postih (vylúčenie nároku na nemocenskú dávku z dôvodu porušenia liečebného režimu) predstavoval sumu 99 225,53 EUR.

V súvislosti s porušením niektorej z povinností poistenca podľa § 227 ods. 2 až 4 zákona, bolo vydaných pobočkami Sociálnej poisťovne 193 rozhodnutí o uložení pokuty podľa § 239 zákona, v celkovej sume 3 697,00 EUR.

Sociálna poisťovňa v roku 2022 využívala mobilnú aplikáciu na výkon kontroly dodržiavania liečebného režimu, ktorá bola uvedená do produkčnej prevádzky v roku 2020. Úlohou aplikácie je zefektívnenie výkonu samostatných kontrol odbúraním administratívnej záťaže na strane kontrolórov. Aplikácia umožnila online prenos údajov do informačného systému Sociálnej poisťovne, okamžité využitie informácií získaných z kontrol, zdokumentovanie priebehu kontroly, ako aj zaznamenávanie preukázateľných a nespochybniteľných dôkazov o vykonaní kontroly.

Posudkoví lekári v roku 2022 v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu preverovali správnosť údajov potvrdených na tlačive Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti, resp. Žiadosti o ošetrovné, v prípade pochybností. Následne informovali príslušný dávkový útvar prostredníctvom súčinnosti zaznamenatej v informačnom systéme

APV SYRIUS. V roku 2022 posudkoví lekári poskytli 7 888 súčinností príslušným dávkovým útvarom pri výkone lekárskej posudkovej činnosti nemocenského poistenia.

Zistené prípady porušenia liečebného režimu boli zaznamenané v informačnom systéme APV SYRIUS za účelom zabezpečenia ďalšieho konania o nemocenskej dávke.

LPČ v oblasti dôchodkového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>16. Neobjektívne posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>17. Simulácia, rentové tendencie a účelové konanie zo strany žiadateľov o dávku.</i>

Za účelom zamedzenia **neobjektívneho posudzovania dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia** bolo v roku 2022 zrecenzovaných posudkovými lekármi ústredia na vysunutých pracoviskách 72 265 Lekárskych správ (75 154 v roku 2021). Špecifickou recenznou činnosťou (t. j. kontrola Lekárskych správ v prípadoch, ak súd zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne a vec bola vrátená na nové konanie, na posúdenie zdravotného stavu a vydanie nového rozhodnutia) bolo v roku 2022 zrecenzovaných 67 Lekárskych správ, z toho v 1 prípade bolo odporúčané doplnenie Lekárskej správy. Z recenznej činnosti vyplynulo 7 mimoriadnych kontrolných lekárskech prehliadok. Mimoriadne kontrolné lekárske prehliadky boli vykonávané aj v prípadoch nahlásenia neoprávneného poberania invalidného dôchodku z podnetu fyzických osôb, aj anonymných sťažností.

V roku 2022 v súvislosti so stále pretrvávajúcou pandemickou situáciou posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na invalidný dôchodok v neprítomnosti klienta, čo zákon stále umožňuje. Zároveň v tomto období prizývali na ústne pojednávanie odborných lekárov len vo výnimočných prípadoch, sporné medicínske veci konzultovali telefonicky príp. elektronicky. Posudkoví lekári v roku 2022 za účelom zistenia objektívneho skutkového stavu využívali predovšetkým konfrontačné psychologické, neurologické a ortopedické vyšetrenia. V sporných prípadoch využívali možnosť posúdenia zdravotného stavu za osobnej účasti poistenca. V prípadoch možnej zaujatosti posudzovania zdravotného stavu v roku 2022 bol v 149 prípadoch určený posudkový lekár inej, miestne príslušnej pobočky na posúdenie stavu poistenca. **Pri posudzovaní dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu na účely invalidného dôchodku** posudkoví lekári postupovali objektívne, zdravotný stav konzultovali pred prejednaním s posudkovým lekárom – koordinátorom, prípadne za účasti viacerých posudkových lekárov. V zložitejších prípadoch využili konzultáciu posudkového lekára odboru lekárskej posudkovej činnosti. V sporných prípadoch využívali možnosť diagnostickej hospitalizácie a znaleckého dokazovania. Pre posúdenie zdravotného stavu je najdôležitejšia objektivita odborných nálezov, za ktorú zodpovedá odborný lekár. V praxi sa častejšie stretávajú s prípadmi, kedy sú odborné lekárske nálezy nadhodnotené a sú prispôsobené prílohe č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Pobočky Sociálnej poisťovne naďalej v roku 2022 poskytovali súčinnosť orgánom Policajného zboru Slovenskej republiky a orgánom činným v trestnom konaní.

Na účely invalidného dôchodku bolo v roku 2022 posúdených 69 859 prípadov, z toho v rámci zisťovacej lekárskej prehliadky (žiadostí o invalidný dôchodok) bolo 23 984, kontrolných lekárskech prehliadok bolo 41 288 prípadov a v rámci konania o odvolaní bolo

posúdených 4 587 prípadov. V ostatných prípadoch bolo vyhotovených 5 541 posudkov. Spolu vo veci konania na účely dôchodkových dávok bolo posúdených 75 400 prípadov.

LPC v oblasti úrazového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>18. Neobjektívne posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>19. Nezodpovedajúce bodové ohodnotenie pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vystavené ošetrojúcimi lekármi. Účelové konanie zo strany žiadateľov o dávku.</i>

V roku 2022 v súvislosti s pandemickou situáciou posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na úrazové dávky v neprítomnosti klienta. V tejto oblasti nebol zistený žiadny prípad **neobjektívneho posudzovania dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia**. Sporné prípady boli pred posúdením zdravotného stavu riešené za účasti viacerých posudkových lekárov. V sporných prípadoch boli vyžiadané znalecké posudky. Na účely úrazovej renty bol v roku 2022 posúdený pokles pracovnej schopnosti v 542 prípadoch, z toho išlo o 295 zisťovacích prehliadok, 215 kontrolných lekárskejších prehliadok a 32 odvolaní.

Posudkoví lekári vykonávali kontrolu **bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia** v sporných prípadoch. V roku 2022 vykonali posudkoví lekári v pobočkách 2 451 kontrol bodového ohodnotenia. Z uvedeného počtu bolo pri kontrole zistených 471 prípadoch pochybenia v odbornom posudku vydanom oprávneným lekárom, s ktorým posudkový lekár vyjadril nesúhlas. Pri zistení nezrovnalostí posudkový lekár vždy požiada ošetrojúceho lekára, ktorý lekárske posudok vystavil, o jeho opravu. V prípade sťaženej spolupráce s ošetrojúcim lekárom, posudkový lekár na základe zdravotnej dokumentácie, za osobnej účasti poškodeného a len s jeho súhlasom, vykonal v rámci kontroly zmenu bodového ohodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, prípadne bolo zabezpečené znalecké dokazovanie. V roku 2022 pobočky Sociálnej poisťovne nevyužili konzultáciu s hlavným odborníkom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky v príslušnom medicínskom odbore.

LPC všeobecne

Sledované rizikové oblasti:
<i>20. Neprofesionálny prístup posudkových lekárov.</i>

S cieľom zvýšiť **profesionálny prístup posudkových lekárov** Sociálna poisťovňa v roku 2022 realizovala vzdelávanie formou predatestačnej prípravy a diskusných sústreďení organizovaných Slovenskou zdravotníckou univerzitou.

Novoprijatí lekári sú priebežne zaraďovaní do špecializačnej prípravy. Získanie odbornej spôsobilosti je pre novoprijatých lekárov podmienkou na ďalšie vykonávanie lekárskej posudkovej činnosti. V roku 2022 absolvovalo atestačnú skúšku 9 posudkových lekárov, predatestačnej prípravy sa zúčastnilo 20 posudkových lekárov. Diskusných sústreďení sa zúčastnilo 103 posudkových lekárov. Posudkoví lekári – koordinátori boli pravidelne upozorňovaní na dôsledné dodržiavanie Etického kódexu Sociálnej poisťovne na poradách

odboru lekárskej posudkovej činnosti. Vzdelávanie týkajúce sa uvedeného vnútorného predpisu sa u novoprijatých lekárov vykonáva počas adaptačného procesu. V súvislosti s riešením podnetov občanov nebolo v roku 2022 zistené porušenie zásad Etického kódexu Sociálnej poisťovne posudkovými lekármi.

LPC v oblasti úhrad zdravotných výkonov na účely sociálneho poistenia

Sledované rizikové oblasti:

<i>21. Nekorektné nahratie zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne.</i>

Za účelom znižovania **chybovosti pri nahrávaní zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne**, sa Sociálna poisťovňa snaží aj najďalej maximalizovať počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí vykazujú zdravotné výkony elektronicky.

V roku 2022 malo dohodu o elektronickej komunikácii so Sociálnou poisťovňou uzatvorenú 3 493 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. V roku 2022 elektronickým spôsobom vykazovalo zdravotné výkony 2 847 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti t. j. 81 %. Je v záujme Sociálnej poisťovne naďalej maximalizovať počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí vykazujú zdravotné výkony výlučne elektronicky.

D.7. VÝBER POISTNÉHO A VYMÁHANIE POHLÁDÁVOK

Sledované rizikové oblasti:

<i>22. Účelové nepredkladanie výkazov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zamestnávateľom.</i>

<i>23. Neodvádzanie poistného a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie. Účelové neodvádzanie poistného platiteľom poistného.</i>

<i>24. Neodvedenie poistného zrazeného zamestnancovi.</i>

<i>25. Účelové nedodržanie splatnosti poistného.</i>
--

<i>26. Účelové uvádzanie nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkaze poistného a príspevkov.</i>

<i>27. Zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky rizikovými „poľskými“ zamestnávateľmi.</i>
--

<i>28. Účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie (§ 277 trestného zákona - trestný čin neodvedenia dane a poistného) a nezaplatenie poistného za zamestnávateľa (§ 278 zákona – trestný čin nezaplatenia dane a poistného) s účelom ukončiť trestné stíhanie podľa § 277 trestného zákona.</i>

<i>29. Subjektívna diferenciacia postupu a výberu subjektu pri vymáhaní pohľadávky.</i>

Predkladanie MVP na starobné dôchodkové sporenie zo strany zamestnávateľov je dôležité z dôvodu, aby bolo možné spárovať prislúchajúcu úhradu poistného a v prípade neuhradenia poistného, dlžné poistné predpísať rozhodnutím. Zároveň je výkaz kľúčový pri určovaní výšky dávky. V roku 2022 výkaz nepodalo v zákonom stanovenej lehote v priemere 21 % zamestnávateľov a 1,5 % zamestnávateľov nepodalo výkaz vôbec. Z uvedeného vyplýva, že

v roku 2022 si v priemere takmer 78 % zamestnávateľov plnilo svoje vykazovacie povinnosti v zákonom stanovenej lehote. S cieľom zabrániť **účelovému nepredkladaniu výkazov zamestnávateľom** Sociálna poisťovňa v roku 2022 zaslala zamestnávateľom 46 089 výziev a 172 362 SMS správ a e-mailov na predloženie výkazov. Na základe týchto upozornení zaslalo 109 291 zamestnávateľov chýbajúci výkaz. Za nepredkladanie výkazov uložili pobočky pokuty v celkovej sume 433 886,00 EUR. Pokuty boli ukladané pri opakovanom neplnení povinnosti predkladať výkazy. Ak zamestnávateľ nereagoval na výzvy, bol daný podnet na vykonanie mimoriadnej vonkajšej kontroly.

V súvislosti s kontrolou plnenia povinností zamestnávateľov ustanovených zákonom bolo v hodnotenom období uložených 9 635 pokút v celkovej sume 769 721,65 EUR. Z toho v súvislosti s negatívnym správaním zamestnávateľa (účelové nepredkladanie výkazov, účelové neodvádzanie poistného, účelové nedodržanie splatnosti poistného, účelové uvádzanie nesprávnych údajov vo výkazoch, účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie) bolo uložených 4 638 pokút v celkovej sume 470 124,20 EUR.

Sociálna poisťovňa bola aj v roku 2022 s cieľom zabezpečiť odvádzanie poistného a príspevkov ústretová voči odvádzateľom poistného a **upozorňovala** ich nad rámec svojich bežných postupov **na zaplatenie poistného** prostredníctvom:

- výziev v celkovom počte 86 679 (z toho voči zamestnávateľom 16 565),
- doručenia SMS správ a e-mailov,
 - o v počte 459 475, ktorými boli zamestnávateľia upozornení na aktuálny nedoplatok na poistnom v celkovej sume 338 904 527,65 EUR,
 - o v počte 201 800, ktorými boli samostatne zárobkovo činné osoby upozornené na dlžné poistné za aktuálne splatné bežné obdobie v celkovej sume 35 473 174,93 EUR.

Sociálna poisťovňa na zlepšenie platobnej disciplíny a eliminovanie negatívneho vplyvu nedodržania termínu splatnosti poistného, okrem výziev a urgencií platenia poistného realizovala najmä predpisovanie dlžných súm poistného rozhodnutím. V roku 2022 bolo **96 767 odvádzateľom poistného predpísané dlžné poistné rozhodnutím v celkovej sume 301 534 934,19 EUR** (z tohto počtu 53 642 zamestnávateľom v sume 265 083 559,83 EUR). **Penále bolo predpísané rozhodnutím 90 662 odvádzateľom v sume 118 448 502,10 EUR** (z tohto počtu 47 412 zamestnávateľom v sume 111 805 304,66 EUR).

Pobočky taktiež uskutočňovali osobné a telefonické rokovania za účelom dodržiavania splatnosti poistného. Najväčších dlžníkov zaradili aj do plánu vonkajšej kontroly. V odôvodnených prípadoch pobočky povolili splátky dlžných súm poistného formou splátkového kalendára.

V súvislosti s účelovým uvádzaním nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkazoch, pobočky vykonali 581 kontrol (s prípadnou súčinnosťou dávkových útvarov, inšpektorátov práce), z toho bola v 17 prípadoch zistená účelovosť. Nesprávne vykázané údaje boli zistené vo väčšine kontrol, nebola však preukázaná účelovosť zo strany zamestnávateľov (išlo o bežné chyby pri registrácii, vykazovaní počtu dní, neoznámení prerušenia poistenia, vykazovaní nesprávnych vymeriavacích základov a pod.), tieto nedostatky boli v rámci kontrol odstránené.

Z dôvodu vzniknutého podozrenia na **zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia poľskými zamestnávateľmi** pobočky v roku 2022 skontrolovali 3 „rizikových poľských zamestnávateľov“. Kontroly boli vykonané v pobočkách Svidník, Prešov a Žilina. Na základe týchto kontrol bolo zistené, že 1 z kontrolovaných „rizikových poľských zamestnávateľov“ nevykazoval znaky schránkovej firmy a u 2 z kontrolovaných „rizikových poľských zamestnávateľov“ naďalej prebiehajú úkony potrebné na zhromažďovanie údajov nevyhnutných pre celkové vyhodnotenie ich charakteru.

Pobočky spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní a podávajú trestné oznámenia na odvádzateľov poistného **pri účelovom neodvážaní poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie**. V prípade, že zamestnávateľ odvedie len tú časť poistného, ktorú zrazil zamestnancovi, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného. Uplatňuje sa § 143 ods. 4 zákona, tzn. ak platba poistného bola poukázaná v nesprávnej sume, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného.

Pri všetkých postupoch v rámci vymáhania pohľadávok sa uplatňuje viacstupňová kontrola za účelom eliminácie subjektívnej diferenciacie postupu pri vymáhaní pohľadávok. Jednotlivé postupy a úkony zamestnancov útvarov vymáhania pohľadávok sú konzultované a zároveň kontrolované vedúcimi zamestnancami. Informačné systémy Sociálnej poisťovne umožňujú v každom štádiu vymáhania pohľadávok prostredníctvom správneho výkonu (ďalej len „SV“) kontrolu vecnej správnosti a oprávnenosti úkonov vykonaných v SV a zabezpečujú priebežnú sledovanosť postupov, vykonaných a aktuálne vykonávaných úkonov zamestnancami útvarov vymáhania pohľadávok voči povinným osobám v procese vymáhania pohľadávok.

V roku 2022 bolo podaných celkom 5 467 trestných oznámení vo veci neplatenia a neodvážania poistného na 4 900 odvádzateľov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Sociálna poisťovňa zároveň v prípade dlhodobého a systematického neplnenia odvodových povinností, pristupovala k podaniu podnetov na zrušenie živnostenského oprávnenia dlžníkov.

D.8. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Sledované rizikové oblasti:

30. Vedomé uprednostnenie uchádzača zúčastneného na výberovom konaní verejného obstarávania.

31. Uzatváranie zmlúv, v ktorých dohodnuté podmienky nezohľadňujú záujmy Sociálnej poisťovne.

V oblasti verejného obstarávania boli s cieľom eliminácie rizík priebežne plnené nasledovné úlohy:

Transparentnosť bola zabezpečovaná najmä používaním transparentných postupov verejného obstarávania, ako sú verejná súťaž a užšia súťaž a prostredníctvom elektronického trhu. Pri procesoch verejného obstarávania nedochádzalo v roku 2022 k uprednostňovaniu uchádzačov. Sociálna poisťovňa vypracovala plán verejného obstarávania na rok 2022 s uvedením metód a predpokladaných hodnôt zákaziek a v prípade potreby bol priebežne aktualizovaný. Plán verejného obstarávania na nasledujúci rok a každá nepredvídateľná

zmena vo verejnom obstarávaní v priebehu príslušného roka bola predkladaná generálnemu riaditeľovi Sociálnej poisťovne na schválenie.

V súťažných podkladoch bola venovaná maximálna pozornosť definovaniu obchodných a zmluvných podmienok dodania predmetu obstarávania. Zároveň bola venovaná maximálna pozornosť kvalitnému vypracovaniu súťažných podkladov, najmä stanoveniu technických, kvalitatívnych a ďalších požiadaviek Sociálnej poisťovne na predmet obstarávania. V priebehu roku 2022 neboli zaznamenané a zdokumentované konflikty záujmov.

V oblasti verejného obstarávania pri zadávaní zákaziek v prostredí Sociálnej poisťovne boli v roku 2022 navrhnuté a implementované nové protikorupčné opatrenia a to príprava a implementácia zmeny interného predpisu a postupov pre procesy verejného obstarávania s detailným popisom a postupom ako identifikovať a predchádzať konfliktom záujmov a tiež zvýšenie povedomia v oblasti predchádzania narušenia hospodárskych súťaží zavedením novovytvoreného etického kódexu verejného obstarávania. Zamestnanci pri verejnom obstarávaní boli priebežne metodicky usmerňovaní v snahe dodržiavať zákon a vnútorné predpisy Sociálnej poisťovne.

Pri dodatkoch k zmluvám a zmenách zmlúv sa Sociálna poisťovňa snažila dôsledne dodržiavať podmienky stanovené zákonom o verejnom obstarávaní. Zmluvné podmienky, ktoré sa stávajú súčasťou súťažných podkladov, alebo sú výsledkom zadania zákaziek, podliehajú povinnému pripomienkovému konaniu zo strany odboru právnej služby. Celý proces verejného obstarávania a príslušná súvisiaca dokumentácia bola priebežne zverejňovaná v profile verejného obstarávateľa. Výber ekonomicky výhodného dodávateľa a kontrola schválenia ekonomicky výhodnej ceny bola realizovaná určenými zamestnancami príslušného útvaru.

D.9. INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Sledované rizikové oblasti:

32. Únik, neoprávnený prístup a zneužívanie informácií prostredníctvom informačného systému Sociálnej poisťovne. Politika hesiel do informačného systému. Politika prístupových práv do informačných systémov. Únik dát pri výskyte neštandardných situácií (oprava alebo vyradenie výpočtovej techniky).

33. Neefektívne požiadavky na úpravy a zmeny APV.

34. Nedostatočná bezpečnosť v rámci IS.

Sociálna poisťovňa s cieľom zabránenia úniku a zneužitiu informácií z informačných systémov Sociálnej poisťovne vykonávala aj v roku 2022 pri každom novoprijatom zamestnancovi vstupné školenie so zameraním na ochranu osobných údajov a dodržiavanie zákona a príslušných nariadení. V procese vstupných školení bol kladený dôraz na objasnenie pojmov „osobné údaje a ich spracúvanie v podmienkach SP“ a súvisiace dodržiavanie interných predpisov, t. j. Bezpečnostnej politiky Sociálnej poisťovne a Prevádzkového poriadku informačného systému Sociálnej poisťovne. V programe Moodle bol vytvorený modul, v rámci ktorého by mal každý zamestnanec povinne absolvovať školenie o kyberbezpečnosti. Periodické preskúšanie a preškolenie zamestnancov je plánované na ročnej báze.

Zároveň v oblasti politiky hesiel do informačných systémov sú prijaté opatrenia na zabránenie vstupu neoprávnenej osobe. Logický prístup k aplikačnému softvéru a údajom je obmedzený na autorizovaných používateľov. Predchádza sa tak neoprávnenému prístupu k informáciám uloženým v počítačových systémoch. Používatelia sú informovaní ohľadom svojich

zodpovedností predovšetkým v oblasti správy hesiel a autentizačných prostriedkov a v oblasti používania zariadení. Kontrola hesiel na užívateľských účtoch je nastavená na dvojmesačný cyklus. Systém správy hesiel je interaktívny, zaisťuje použitie kvalitných hesiel a zaručuje dodržiavanie nastavených požiadaviek na heslo. Implementovaná technológia Data Leakage Prevention na desktopoch novej generácie pokrývala v roku 2022 pomocou agentov 60 % desktopov Sociálnej poisťovne. Technológia Data Leakage Prevention monitoruje u zamestnancov operácie s citlivými informáciami a pre vzdialený prístup blokuje operácie, pri ktorých by mohlo dôjsť k úniku citlivých dát. Rozšírené pokrytie, ktoré je plánované na rok 2023, závisí od modernizácie desktopového hardwaru. Do produkčného prostredia boli v roku 2022 nasadené 3 varovné hlásenia, ktoré upozorňujú v prípade detekcie pokusu o vynesenie citlivých dát. Automatické blokovanie nebolo v roku 2022 ešte implementované, stále prebieha fáza testovania.

Pri základnom audite rol a oprávnení vo Windows Active Directory bolo identifikovaných viac ako 200 chýb. Nájdené nedostatky ako nepresnosti v informáciách o účtoch, účty bez expirácie, účty so slabou politikou hesiel, boli následne odstránené. Audit prístupov v informačnom systéme Jednotný výber poisťného našiel niekoľko potencionálnych zneužití právomocí zamestnancami Sociálnej poisťovne. Zamestnanci boli v každom prípade dotazovaní na dôvod chovania, následne boli preškolení a tiež boli upovedomení priami nadriadení zamestnancov a odbor ľudských zdrojov. Audit rol a oprávnení vo Windows Active Directory prešiel od novembra 2022 do periodickej aktivity, pričom sa korektnosť údajov kontroluje na dvojmesačnej báze. V roku 2022 bol nastavený notifikačný proces pre externých zamestnancov, kde je v prípade expirácie účtu externého zamestnanca/dodávateľa doručená notifikácia zodpovednému projektovému manažérovi. V roku 2022 boli aktualizované procesy pre rušenie a vytváranie účtov a implementácia v Service Desku je v testovacej fáze. Procedúra pre vyšetrovanie incidentov ako aj smernica pre monitorovanie je v schvaľovacom procese.

Pri odsúhlasovaní prístupových práv do informačných systémov bol kladený dôraz na overenie oprávnenosti osôb, ktorým by mali byť údaje v informačných systémoch sprístupnené. Odsúhlasovanie prístupových práv do rôznych informačných systémov spracúvajúcich osobné údaje prebiehalo dvojnásťnásť, a to zo strany vlastníka informačného systému a zároveň zo strany odboru bezpečnosti informačných systémov, ktorý bol v tomto smere rozhodujúcou inšinciou. Sociálna poisťovňa zároveň vedie evidenciu Záznamov o poverení spracúvať osobné údaje dotknutých osôb zamestnancami v prostredí Sociálnej poisťovne.

V oblasti kontrolovaného manažmentu zmien bol v roku 2022 zavedený koordinačný proces pre nasadzovanie a odsúhlasovanie zmien „Kontrolná skupina“ za účelom formálneho schvaľovania každej zmeny v IT prostredí. V rámci koordinačného procesu akékoľvek zmeny v IT prostredí prechádzajú kontrolou, ktorá zabezpečí, že zmeny sú koordinované s vysokou mierou auditovateľnosti, s cieľom zvýšiť spoľahlivosť informačných systémov Sociálnej poisťovne. Na úrovni Service Desku bol zavedený do produkčného prostredia jednoduchý proces Change Managementu na zavedenie a evidenciu zmien v rámci odboru. V súčasnosti je proces Change Managementu výhradne zameraný len pre odbor riadenia prevádzky a služieb IS a odbor bezpečnosti informačných systémov. Boli predložené návrhy na druhy zmien, ktoré by mali byť riadené a odsúhlasované týmto nástrojom.

V oblasti vytvárania a zmeny informačných systémov s dôrazom na tzv. vstavanú bezpečnosť (built-in security) s cieľom čo najvyššej transparentnosti a efektivity v oblasti požiadaviek

na úpravy a zmeny informačných systémov je odbor bezpečnosti informačných systémov prizývaný ku každej zmene a má rozhodujúce slovo pri implementácii. Požiadavky na úpravy a zmeny informačných systémov boli podrobne zdôvodňované, pričom boli popísané konkrétne úpravy a zmeny v príslušnom informačnom systéme, vrátane popisu súvislostí resp. dopadu na iné informačné systémy (z dôvodu možných „vynútených“ úprav). V roku 2022 bol po rokovaní s odborom koncepcií a riadenia projektov ustanovený proces, pri ktorom každý nový projekt je predložený odboru bezpečnosti informačných systémov, pričom dochádza ku kontrole a usmerneniu už počas vývoja produktov a dohliadnutiu na plnenie bezpečnostných požiadaviek. Procesová dokumentácia Bezpečnostné požiadavky a bezpečnosť v projektovom cykle boli vytvorené v roku 2022 a sú štandardom pre kooperáciu kyber bezpečnosti a projektového riadenia. Tento proces bude v roku 2023 zlepšovaný a otestovaný v praxi.

D.10. PREVÁDZKOVÁ ČINNOSŤ

Sledované rizikové oblasti:
<i>35. Výber a schvaľovanie projektov a rozpočtov na dodávku stavebných prác neriešené transparentne.</i>
<i>36. Prevzatie prác aj keď neboli dodané v požadovanej kvalite, množstve a dohodnutej lehote.</i>
<i>37. Neuplatňovanie zmluvne dohodnutých sankčných postihov za nedodanie tovaru a služieb v požadovanej kvalite, množstve, cene, príp. v dohodnutom termíne. Nedodržanie dohodnutých podmienok zo strany dodávateľa s cieľom získať výhody (materiálne, finančné).</i>
<i>38. Vznik sankčných nárokov druhej zmluvnej strany v dôsledku nedodržania zmluvných povinností zo strany Sociálnej poisťovne.</i>

V oblasti prevádzky bol s cieľom eliminácie rizík dôraz kladený na transparentné vypracovanie kvalitných, komplexných a dôsledne s podrobným popisom súťažných podkladov pre verejné obstarávanie, najmä stanoveniu správnych, úplných a ekonomicky opodstatnených technických, kvalitatívnych a cenových požiadaviek na predmet obstarávania. Sledovanie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov a zmluvne dohodnutých podmienok, ktoré sú v kompetencii odboru investícií a správy majetku a samotné preberanie dodávok všetkých prác, tovarov, služieb a technológií prebiehalo spravidla za účasti dvoch zamestnancov na pobočkách spolu so zástupcami určenými pobočkou. Práce boli v roku 2022 prevzaté bez nedostatkov brániacich užívaniu. V prípade drobných nedostatkov, ktoré nebránili užívaniu, boli uvedené v zápise o odovzdaní a prevzatí prác a do ich odstránenia nebola uvoľnená zábezpeka, resp. nebola uhradená faktúra za zrealizované práce.

V prípade nedodržania zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy Sociálna poisťovňa voči dodávateľom, v súlade s uzavretými zmluvami uplatní zmluvné pokuty. Zodpovedný zamestnanec – gestor dôsledne sledoval v roku 2022 dodržiavanie zmluvného vzťahu. Pri realizácii prác pravidelne vykonával kontroly realizovaných prác. V prípade väčších zákaziek zodpovedný zamestnanec organizoval kontrolné dni aj za účasti stavebného dozoru a projektantov zabezpečujúcich autorský dozor. Pri ukončení prác bolo vyžadované predloženie certifikátov a dokladov o zhode vrátane overenej projektovej dokumentácie skutočného vyhotovenia. V prípade, ak nastali opodstatnené odchýlky a zmeny oproti projektovej dokumentácii, boli zaznamenané v rámci zmenového konania a schvaľovali sa zástupcami užívateľa, stavebného dozoru a projektanta.

V roku 2022 nebola žiadna zmluvná pokuta uložená, nakoľko k nedodržaniu zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy nedošlo. Zmluvné podmienky boli s cieľom zohľadnenia záujmov Sociálnej poisťovne kreované v rámci pripomienkového konania všetkými dotknutými útvarmi ústredia a boli súčasťou súťažných podkladov v rámci verejného obstarávania.

ZÁVER

Sociálna poisťovňa v roku 2022 plnila plán vnútornej kontrolnej činnosti, v rámci ktorého vykonala celkom 107 vnútorných kontrol, z toho 100 kontrol bolo vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a 7 kontroly inými organizačnými útvarmi (70 % plnenie plánu). Vnútna kontrola bola zameraná na oblasti, ktoré sú dôležité z hľadiska fungovania Sociálnej poisťovne v súlade so zákonom a z hľadiska včasného a správneho uspokojenia zákonných nárokov klienta. Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonávali kontrolnú činnosť nezávisle od vecne príslušných organizačných útvarov vo väčšom rozsahu, s cieľom objektívneho posúdenia stavu kontrolovaných oblastí. Na základe predložených správ od kontrolovaných subjektov možno konštatovať, že prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku boli v stanovených termínoch splnené, resp. sa priebežne plnia. V roku 2022 bolo vykonaných 7 následných kontrol účinnosti prijatých opatrení, v rámci ktorých bolo v kontrolovaných subjektoch zaznamenané výrazné zlepšenie. Výsledky kontrol boli v polročných intervaloch prezentované na poradách vedenia Sociálnej poisťovne.

Ústredie aj pobočky Sociálnej poisťovne v roku 2022 vykonali celkom 95 finančných kontrol na mieste (98 % plnenie plánu), pričom v prípade zistených nedostatkov boli tieto nedostatky odstránené a boli prijaté opatrenia.

Vonkajšie kontroly u zamestnávateľov boli vykonávané na základe polročných centrálne tvorených plánov, pričom Sociálna poisťovňa vykonala celkom 11 459 kontrol, z toho na základe podnetov bolo vykonaných 983 mimoriadnych kontrol, ktoré boli vykonávané prednostne s cieľom zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke. V rámci vykonaných kontrol bolo skontrolovaných 243 270 zamestnancov a 2 432 139 mesiacov. Z celkového počtu ukončených kontrol bolo v roku 2022 ukončených protokolom 10 262 kontrol, čo predstavuje zistenú chybovosť 90 %. Pri výkone kontrol bolo zistených 273 300 chýb v registračných listoch a v MVP/VP.

Na základe kontrolných zistení boli kontrolované subjekty povinné prijať opatrenia. Z celkového počtu 136 691 chýb určených na odstránenie kontrolované subjekty odstránili 133 377 chýb, čo predstavuje 98 %.

Opatrenia na elimináciu zneužívania sociálneho systému definované v akčnom pláne boli príslušnými organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne priebežne plnené a v prípade zisteného podozrenia zo zneužívania sociálneho systému bolo vykonané zisťovanie skutkového stavu. V odôvodnených prípadoch boli podávané trestné oznámenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu. Okrem vyššie uvedených represívnych opatrení Sociálna poisťovňa vyvíjala aj preventívne aktivity, ktorými boli napr. upozorňovanie na zaplatenie poistného ešte pred jeho predpísaním, priebežné informovanie klientov, konzultácie, usmerňovanie o zákonných postupoch ošetrovujúcich lekárov pri výkone lekárskej posudkovej činnosti a technické opatrenia v rámci informačnej bezpečnosti.